

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

III. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 FEBRUARI 1914.

N:r 3.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/23—1/24.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1914 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonsavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Övertygad att rättvisans och statsnyttans förenade synpunkter kräva utsträckning av den politiska medborgarrätten även till landets kvinnor, framlägger jag ånyo förslag till ändringar i riksdagsordningen i sådant syfte.

Ur trontalet vid Riksdagens öppnande den 16 januari 1914.

Högern, försvaret och kvinnorösträtten.

Av docenten Hilma Borelius.

Den vid centralstyrelsemötet 1913 beslutade opinionsyttringen för kvinnans rösträtt har, som det bl. a. påpekades av fröken Jenny Wallerstedt i en artikel i Rösträtt för Kvinnor, gett de moderata rösträttskvinnorna ett gynnsamt tillfälle att "utan att skada sitt parti visa att de verkligen vilja ha rösträtt och desslikes gagna rösträtts-saken". Visserligen har högerpressen en bloc — med vissa hedrande och lysande undantag, bland vilka det är mig en lokalpatriotisk glädje att nämna Lunds Dagblad — sört för att namninsamlingen för de moderata och bland de moderata rösträttskvinnorna inte skulle bli alltför lätt. Många höger-tidningar ha innehållit serier av spalt-långa "utredningar" av principfrågan om kvinnlig rösträtt, vilkas vinglande tankegång utmynnat i ett manhaftigt nej, med ungefär lika stort sammanhang som en fuskande skolgosses ur facit-boken nedskrivna facit har med hans föregående uträkningar. Flera höger-tidningar ha publicerat bottenlöst enfaldiga utfall mot kvinnorösträtten av kvinnor, vilkas oavsiktliga bevisning om deras egen omogenhet varit lika slående som deras åsyftade bevisning svag.

Varken det offentligt — i tidningar-

na och i ungsvenskarnas bravader — förnimbara motståndet eller det som opererat i det tysta har dock kunnat betaga de moderata rösträttskvinnorna tillfredsställelsen att finna sig kunna och böra "säga sin mening" på det stillsamma sätt, som opinionsyttringen erbjudit: genom deltagande i namninsamlingen i L. K. P. R.

Vi leva i opinionsyttringarnas period. 1913 års slut och 1914 års början har sett en uppslutning kring försvarsfrågan, som söker sin like. Kvinnorna voro här icke de sista. Efter en kortare tids preliminära underhandlingar mellan intresserade bildades den "Fosterländska kvinnokommittén". På Gustav Adolfsdagen 6 november utsändes ett uppdrag om en kvinnornas opinionsyttring för försvarsfrågans lösning, och i mitten av december hade denna samlat ett imponerande antal namn, så stort i själva verket, att något liknande på så otroligt kort tid ej förr skadats i Sverige. I sitt förberedande skede hade planen om en stor kvinnornas opinionsyttring för försvaret haft en stötesten att övervinna: i en högst vidunderlig privat cirkulation av listor med ett uttalande för försvaret men mot rösträtten, med utgångspunkt i en mera välment än klartänt, i tidningar-

Pionjärer.

Det är med en namninsamling som med så mycket annat här i världen: resultatet föreligger och slutsumman granskas, men endast få besinna det oerhörda arbete som ligger bakom varje liten siffra, som fyller kolumn efter kolumn för att medverka till slutresultatet. Liksom många floder, bäckar och strömmar förena sina vattendrag för att gemensamt nå målet — det stora världshavet, så uppgår varje enstaka namn på listan i ett slutresultat, en maktfaktor, tillräckligt stark att göra sig hörd genom tiden.

Många ha kommit och självmant skrivit sitt namn på listan, andra ha kanske velat göra det, men icke kommit sig för, och åter andra ha ryckt på axlarna och tänkt, att det är en sak, som inte angår dem. Där ha funnits entusiastiska och troende, likgiltiga, fåkunniga och skeptiska, men även dessa senares namn ha till slut kommit med på listan. Icke genast, kanske först efter mycken betänksamhet, men det ligger ett stort värde i just dessa namn, som icke tanklöst raspats ned, därför att en namnunderskrift kan man ju alltid släppa till, även om man inte är övertygad om en saks berättigande eller ger sig tid att reflektera däröver, utan först efter moget övervägande, först när man blivit medveten om betydelsen av den sak man lämnar sitt namn till.

Men hur ha dessa klenetrogna kunnat övervinna sig själva till att omfatta en sak, som kanske från början varit dem motbjudande, därför att de endast lyssnat till egna meningsfränder och fått sin syn förvildad av fördomarnas skrank; eller också därför att de inte kommit att tänka på, att vad som har mindre betydelse för dem personligen, kan leda till hela samhällets bättnad? Jo, och just häri ligger namninsamlingens största betydelse, genom den omfattande upplysningsverksamhet som från ett fast organiserat huvudlager igångsatts över hela landet, genom alla de frivilliga som ställt sig under fanorna för att föra en rättvis sak till seger. Varje distrikt har blivit noga genomplöjt, i glest befolkade bygder,

ja ända upp i Lapplands svåråtkomliga trakter ha pionjärerna trängt, när det gällt att sprida kunskap och upplysning. De skymta flock efter flock, unga och gamla, glada och sorgsna, sådana som hoppfullt blicka livet till mötes och sådana som ha en tung och mödosam livsvandring bakom sig, men vilja bana stigarna för det unga släktet. Vi känna dem icke, men bakom varje siffra som fyller kolumnerna, möta oss verkningarna av deras arbete. De ha icke arbetat för ära och berömmelse, utan av egen trosviss hänförelse i kamp för ett slutresultat, där individen utplånas och uppgår i det hela. Vi kunna aldrig nå var enskild med vår tacksamhet, men när fru Wicksell på centralstyrelsemötet uttalade den allmänt erkända sanningen, att vår namninsamling är i sällsynt grad vederhäftig, så veta vi att detta i främsta rummet beror på dem, vilka icke pockat sig

till ett namn, utan varsamt berett jordmånen för sådden, de trogna arbetare som varken skytt mödor eller obehag, ej heller aktat på sina egna trötta steg, när det gällt att vinna det namn, som kanske en gång skulle bli avgörande vid bedömandet av slutresultatet. De ha blivit mottagna av vänliga och tack samma människor, som endast väntat på att ett bud därutifrån skulle nå även till dem, men de ha också klappat på dörrar, som endast motvilligt öppnats, och de ha kanske mottagits med hån och skymfliga tillmälen. Men de ha kommit tillbaka och klappat på samma dörrar, och de ha blivit droppen, som till slut urholkat klippan.

Och fastän deras namn icke stå skrivna på rösträttshistoriens blad, kommer det en dag, när vår seger är vinnnen, att leda dem till ovansklig ära, som medverkat till det stora slutmålet — kvinnosläktets frigörelse.

na publicerad fråga till "varje svensk kvinna", om hon icke ville "offra" sin rösträtt för försvaret. Stötestenen undanröjdes lyckligen. Den person, från vilken ifrågavarande tankegång utgick, drog sig tillbaka ur kommittén och strök t. o. m. sitt namn bland undertecknarna av uppdraget — till förekommande av förvirring och splittring — samt uppmanade försvarsvänliga kvinnor att hålla sig till de av Fosterländska kvinnokommittén utsända listorna.

Uppdraget tog ställning endast i försvarsfrågan men var så avfattat, att även åtskilliga liberala rösträttskvinnor ställde sig bland undertecknarna. Resultatet blev en till inskräpande av försvarsfrågans krav på snar lösning begränsad massdemonstration av kvinnor, utan uttalad partiprägel och utan uttalande i kvinnorösträttsfrågan.

Att de tre damer, som till konungen överlämnade opinionsyttringen i försvarsfrågan, personligen också voro representanter för rösträttsintresset var så till vida ingen tillfällighet, som just rösträttskvinnor både varit med från början i det ursprungliga planerandet av denna opinionsyttring och kraftigt igångsatt och fullföljt utförandet. Naturligtvis var det av denna senare anledning, som de utsågos som delegerade.

Resultatet av namninsamlingen för försvarspetitionen var lyckligt, glädjande för alla intresserade, glädjande framför allt för de moderata rösträttskvinnorna. Ty här fanns ju verkligen ett vittnesbörd, att den sömnaktighet och liknöjdhet hos de moderata kvinnorna — vilka ju dock säkerligen utgjorde det överväldigande flertalet av deltagande i denna opinionsyttring — som så ofta bedrivit rösträttskvinnorna av moderat åskådning, håller på att vika. Vad kunde vara välkomnare än detta för dem dubbelt glädjande tecken på livaktighet? Här framträdde, under inflytande av en fosterländsk stämning, som ryckte alla med sig, ett verkligt uppvaknande ur den häglösa försjunkhet i småintressen och den passivitet, som av stortalig högermanlighet i ungsvensk anda omhuldas som kvinnlighetens blomma (utom när det gäller att förbereda kommunalval).

Sedan ett år tillbaka ha de mest intresserade av högerkvinnorna inom L. K. P. R., som ju icke såsom vänsterns kvinnor föras samman genom de politiska föreningarna, utan stå splittrade var för sig, sökt att mer komma i kontakt med varandra landet över. Vägen var därför banad för ett högerkvinnornas hänvändande till de ledande högermännen på den enda väg som stod till buds: genom skrivelser och deputationer. Då högerkvinnorna ej äga någon särskild rösträttsorganisation utan liksom vänsterkvinnorna tillhöra den neutrala L. K. P. R., kunde hänvändandet icke få så strängt officiell karaktär som när ett dylikt hänvändande sker genom ett föreningens beslut, men planen avhandlades såväl skriftligt som muntligt och tog fast form före centralstyrelsemötet 8—9 januari 1914.

Damdräkter

tillverkas verkligt förstklassigt under ledning av akademiskt utbildad tillskärare. OBS! Full garanti.

A.-B. Londoner Herr- & Damkrädderi-Etabl.

37 Drottninggatan, 1 tr.

A. T. 225 19. R. T. 67 13. (A. F. 1629).

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan

Amamuensen C. Mothander

Mästern Samuelsgatan 71, Stockholm. 10—4.

Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot i kr. postföret. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS

SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

FÖDD:

Vår son Tord Bernhards födelse hava vi glädjen meddela.

Uppsala den 19 januari 1914.

Ellen Hagen.
f. Wadström.

Robert Hagen.

Då fröken Anna Whitlock, som öppnade mötet, talade om den kvinnliga rösträttsfrågas situation och om den slående kontrasten mellan den ofta hörda högerinvändningen mot införande av kvinnlig rösträtt: "att de moderata ej skulle begagna sin rösträtt" och den arbetsintensitet, som de moderata kvinnorna ådagalagt genom försvarspetitionen, vunno hennes ord den kanske starkaste — i alla händelser säkert den gladaste — genklang till hos *högermedlemmarna* i L. K. P. R:s samlade centralstyrelse. Denna gång hade vi, som ofta känt vårt armod, vår isolering, vår vanmakt, verkligen något att hoppas och något att göra för vår gemensamma sak som rösträttskvinnor. Rättare sagt: vi hade redan utfört något. Skrivelsen, vari vi moderata kvinnor inom L. K. P. R. omedelbart före den nya riksdag, där kunglig proposition om kvinnlig rösträtt kommer att avlätas, direkt vände oss till högerledarna i riksdagen, var redan avfattad.

Ordalydelsen är för läsarna av Röst-rätt för Kvinnor bekant. Efter mogen överläggning och under diskuterande av olika möjligheter fastställdes texten. För oss som deltagare, uppspropp-undertecknare och delvis ursprungliga initiativtagare i försvarspetitionen ställde det sig som både enklast och naturligtast och mest uttrycksfullt att i denna vår vädjan — just nu och som moderata kvinnor till högerpartiets ledande män — uppehålla oss uteslutande vid försvarsfrågan. Därvid framhölls dels dennas överväldigande betydelse, dels kvinnornas behjärtande av dess vikt, under hänsyftning på yttrandena om kvinnornas "ofantliga likgiltighet för offentliga spörsmål", som vi funno ganska kraftigt vederlagda av försvarspetitionens startande och resultat.

Sedan har det av rösträttsfientliga tidningar och uppskrämda kvinnor med starkare temperament än tankeförmåga höjts ett anskri mot de moderata rösträttskvinnornas tilltag, att till frömma för sina intressen "utlägga" försvarspetitionen. Om dessa fientliga tidningar hade behagat meddela texten i skrivelsen och om de uppbragta orkat läsa innantill och gittat — eller förmått — tänka efter (det är många om!), skulle de lugnat sig. *Det sätt, varpå vi i skrivelsen tagit försvarspetitionen "till intäkt" för rösträtten, låter sig ej förbjudas varken av tidningskaser eller anonyma förklarings: "det får ej ske."*

Undertecknad blev som barn, blek och blodfattig som jag var, alldeles blå av några minuters kallbad och lärde därför inte simma. Härom året strävade jag på egen hand, med mera nit än framgång att fylla denna lucka i min uppfostran. Antag att det samma sommar bildats en sportförening på platsen, där jag var, och att stiftarna — utan att för övrigt ställa några anspråk på mig — åberopat som en yttring av befintligt sportintresse bl. a. även *mina simövningar*. Nog hade det varit en smula befängt, om jag harmset

PRÖVA

Kronans Jästpulver

från

A. B. Tekn. Fabriken KRONAN
i Karlstad.

Burkar à 25 öre. Överlägsen kvalitet.

Begär det genom Er vanliga leverantör, men godkänn intet annat.

Leo Mechelin.

Kort innan denna tidning lägges i press, når oss åter ett sorgebud från Finland. Det är den kände och i vida kretsar uppskattade politikern, professor Leo Mechelin, som denna gång skördats av liemannen. I honom har Finland förlorat en av sina namnkunnigaste söner. För den svenska uppfattningen har han stått som det centrala i all finsk politik, i synnerhet som den främste representanten för det finska konstitutionella försvaret mot Rysslands angrepp, och som senator kom han att utöva en mångomfattande verksamhet och spelade en viktig roll i Finlands politiska och kulturella historia. När olyckans stormvind blåste över landet och den reaktionära ryska nationalismen gjorde sin makt gällande, utträdde Mechelin självvilligt ur senaten, men deltog alltjämt i lantdagens arbeten och påverkade den västerländska opinionen, som bland annat tog sig uttryck i den stora europeiska deputationen till tsaren, vilken dock nekade att taga emot densamma.

Att en så vidsynt, rättänkande och varmhjärtad man som Leo Mechelin skulle vara sympatiskt stämd mot kvinnornas frihetssträvan, var naturligt och vi ha flera uttalanden av honom, som bära vittne härom. Bland annat ansåg han, "att kvinnorna tillfört lantdagen ett tillskott i omsorgen om det allmänna bästa, i det att flera av dem väckta frågor ej blivit av männen tillbörligen uppmärksammade.

På förhållandena i familje- och samhällslivet har tilldelandet av politisk valrätt åt kvinnorna icke i något avseende haft någon skadlig verkan; snarare tvärtom. Det ligger ju i sakens natur, att likställighet i rättigheter har en sund och förädlande verkan på människors sätt att bemöta varandra. Och att kvinnornas utövning av den politiska valrätten vore ägnad att störa den ingripa i familjelivet och i husmoderns omsorg, är ej annat än ett fantasifoster av svaga män, som frukta att deras traditionella auktoritet skall minskas genom en sådan reform."

Kanske fordras det ett sådant tryck på nationen, som under olycksåren utövats på den finska, för att männen till fullo skola komma till insikt om vad det betyder att stå medborgerligt rättslös. Att Leo Mechelin insåg det, är oförtydligt, och när han nu begrätes av sitt lands söner och döttrar, känna även kvinnorna i andra länder att de i honom förlorat en anhängare och vän.

förbjudit sportföreningens medlemmar — om vilka jag vidare antar, att de hjälpt mig i mina lärospån — att "utlägga" mina göranden och låtanden som "sportintresse" och förklarar: "det får ej ske."

Vi ha i skrivelsen inte anställt några sannolikhetsberäkningar om hur många av försvarspetitionens under-tecknare, som begära rösträtt. Vi ha blott påpekat, att de uttalat sig i ett offentligt spörsmål, rörande själva livsfrågan för staten som stat. Om vi underkände vår rätt att tänka och säga något i offentliga spörsmål, om vi underkände kvinnornas rösträttskrav, skulle vi lika litet kunnat arbeta för och skriva på den kvinnliga försvarspetitionens listor som rösträtts opinionslistor. Det är väl mycket begärt av oss, då det begäres, att vi skola suspendera vårt logiska omdöme för att handla "fullt lojalt" enligt deras mening, som av medfödd eller partiförvärvad oförmåga att draga slutsatser, det ena ögonblicket jubla över en offentlig opinionsyttring av kvinnor och det nästa överljudt instämma i hätska utfall mot kvinnorösträtten.

Remissdebatten.

Årets remissdebatt rörde sig, som ju var att vänta, nästan uteslutande om försvarsfrågan. I Andra kammaren vidrördes, så vitt vi kunnat finna, frågan om kvinnans politiska rösträtt ej ens i förbigående. Kritiken av regeringens förebådade åtgöranden i denna sak hade av högerledningen, som tydligen själv föredrog att tiga — ännu så länge — överlåtits åt "högervilden" hr Thyren i Första kammaren. Hans anförande, vilket dock, såsom ju också framhölls av hr Hellberg, måste betecknas såsom ett framsteg framför den ställning till kvinnorösträtten han sist affischerade, formade sig till ett varningsrop till högern och särskilt till Första kammaren. Det nya är att hr Thyren verkligen tycks ha fått klart för sig, att kvinnorna icke kunna vara tillfreds att i längden icke kunna få göra sin mening hörd, då det gäller frågor, som så nära beröra dem, som t. ex. folkpensioneringen. Botemedlet, förslaget om ett särskilt kvinnoparlament, känna vi igen. Till detta luftsloft torde vi få anledning återkomma. Och så lämna vi ordet åt hr Thyren, som yttrade:

"Det kan naturligtvis icke falla mig in att nu dryfta de stora principfrågorna om politisk rättfärdighet eller om den politiska nyttan av det specifikt kvinnliga i lagstiftningen. Här gäller det närmast icke huruvida kvinnorösträtten, under givna förhållanden, i en framtid bör eller måste komma, utan huruvida den nu bör komma — alltså allra först huruvida frågan till sina väsentliga verkningar kan i sanning sägas vara utredd. Jag måste då upprepa mina förut gjorda anmärkningar: först den, att utskyldsstrecket blir ohållbart, då inom det utskyldsresterande äkta paret hustrun genom en enkel boskillnad får rösträtt: därmed är gärdet uppgivet. Vidare och framför allt den, att införandet av kvinnorösträtt till andra kammaren omedelbart gör första kammarens nuvarande grundval ohållbar, ja absurd. Hur vill man försvara, att kvinnorna skulle vara likställda med männen till andra kammaren, men på förstakammarvalen alltjämt ha endast det minimala inflytande, som de för närvarande ha? Där först kan man på allvar tala om bristande planmässighet och enhetlighet. Kvinnorösträttens införande i vårt land nu betyder därför att på förhand binda sig till en radikaliserande av första kammaren, *ovisst hurudan*. Vill man veta vad man gör, så är kvinnorösträtten icke ens tänkbar annat än med en samtidig omdaning av första kammaren, som någorlunda harmonierar med omdaning av den andra, och det är mig mycket svårt att förstå, att icke de ärade motståndarna själva inom sig erkänna detta. Göra de emellertid det och på samma gång anse det vara en alltför stor förlust för landet att, till dess en sådan verklig utredning skett, avvvara denna fond av kvinnliga politiska idéer, så ser jag icke bättre än att de borde komma till den konklusion att inrätta ett särskilt organ, ett fristående kvinnoparlament, som ägde initiativrätt, rätt att för riksdagen framlägga motioner, att "sina föreställningar och önskingar anmäla" likasom kyrkomötet, *mutatis mutandis* — på samma gång som det bleve ett slags prövningsanstalt, ägnad att övertyga oss motståndare om kvinnans politiska mogenhet. Ja, jag lancerar icke idén, jag påpekar den endast såsom konsekvensen av herrarnas premisser. Det organet hade för övrigt kanske varit bra att ha, t. ex. den gång vi voterade om folkpensioneringen. Men kanske anse herrarna experimentet farligt ur synpunkten av prövosten på mogenheten. Kanske är förslaget också en prövosten i annan mening, nämligen huruvida det verkligen är längtan — en politisk längtan — efter det kvinnliga elementet eller icke fastmera någon helt annan längtan, som besjälar de ärade motståndarna, t. ex. efter en kraftig bresch i första kammarens grundmur. — Med allt detta vill jag icke ha sagt, att denna första kammarens grundmur skulle vara evig som en naturlag; jag vill ha sagt helt enkelt, att man bör veta vad man gör och icke företaga en politisk handling utan att ha gjort sig reda för dess nödvändiga konsekvenser."

Den av hr Thyren kastade stridshandsken upptogs av hr Hellberg, som bad att få lyckönska hr Thyren till det lilla framsteg han gjort i avseende på kvinnorösträtten.

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST

KAPPAFFÄR

1 Klass Damskrädderi.

Välsorterat lager av:
Engelska Ulstrar, Kostymer, Plysch o. Astrakan,
Frukappor, Aftonkappor, Backfischkappor etc.

Konstitutionsutskottet.

Valen till de ständiga utskotten ha nu ägt rum. I konstitutionsutskottet, det utskott som har att behandla kvinnornas stora fråga, då den kommer på kamrarnas bord, är partiställningen oförändrad. Av utskottets 20 ledamöter innehar den förenade vänstern 11 platser och högern 9. Valda äro från

Första kammaren höger: hrr Clason, Bellinder, Ekman i Jönköping, von Geijer, Kjellén, von Mentzer; liberala: Hellberg, Mannheimer, Stadener; socialdemokrat: Wavrinsky;

Andra kammaren höger: Jansson i Djursåtra, Nyström, Magnusson i Tumhult; liberala: Ericsson i Vallsta, Edén, Larsson i Säby, Leander; socialdemokrat: Branting, Persson i Malmö, Larsson i Västerås.

Ordförande i konstitutionsutskottet är hr Edén och v. ordf. hr Branting.

Bergman-Österbergska samhällskurserna.

Den för 1914 bestämda årskursen tog sin början inom Kalmar län, där de första föreläsningarna voro förlagda till Mörbylånga på Öland och höllos av fröken Valborg Bergström, som är antagen såsom ledare för hela årskursen. På Öland besöktes ytterligare tvänne platser Borgholm och Forslunda, och det sammanlagda åhörareantalet på de tre platserna har varit 510 personer.

Den 22 januari börjades arbetet på fastlandet med kurs uti Nybro och komma ytterligare 14 platser inom Kalmar län att få del av upplysningsverksamheten.

E. P.

Ny landvinning.

Ny F. K. P. R. har bildats på Ljungbyhed av fru Elin Nyström efter föredrag av fru Augusta Tonning. Femton medlemmar antecknade sig och till ordförande valdes fru Elin Nyström som också utsågs till centralstyrelsemedlem med fru Rosen som suppleant.

Ny lag om »oäkta» barn i Norge.

Norska regeringen framlade för kort tid sedan förslag till lag om "oäkta" barns rättsliga ställning. Lagen är byggd på den principen att barn, födda utom äktenskapet, i rättsligt hänseende böra ställas lika i förhållande till båda föräldrarna. Barnet skall sålunda ha rätt till både faderns och moderns familjenamn. "Om barnets arvsrätt är regeringen principiellt enig, men skilda meningar råda om hur långt man av praktiska skäl bör gå i principens genomförande.

"Jag visste nog att han inte i längden skulle förhärda sitt hjärta mot kvinnorna", fortsatte hr Hellberg. (Munterhet.) "Där han nu sitter bredvid sin vän hr Kjellén, påminner han mig om att han nu i sin utvecklingsbana hunnit just till den punkt där denne befann sig för två år sedan. Jag har vid ett tidigare tillfälle haft att uppdraga hr Thyrens åsiktskurva i denna fråga under åren 1908—1912. Det gläder mig att nu kunna fortsätta kurvan ännu ett stycke. Jag lyckönskar hr Thyren."

FILMS.

En av de första förespråkarna för kvinnorösträtten i Amerika var Abraham Lincoln, som redan så tidigt som 1836 i ett valtal uppräknade, vilka som borde få rösta, och förklarade att under inga förhållanden borde kvinnorna vara uteslutna.

Under den stora debatten i franska deputeradekammaren om införande av det proportionella valsättet väcktes förslag av M. Andrieux om införande av rösträtt och valbarhet för kvinnor, på samma villkor som för män. Förslaget föll men samlade dock 130 röster.

Kvinnorösträttsrörelsen har nu fått fotfäste även på Cuba, där en rösträttsförening bildats. Föreningen har en egen tidning "El Feminista", som utges i Havana.

I Polen har bildats en Männens förening för kvinnans politiska rösträtt.

Drottning Wilhelmina av Holland har uttryckt en önskan att få veta skälen, varför Hollands kvinnor önska rösträtt. Den holländska L. K. P. R. har icke varit sen att villfara denna önskan. Lämplig rösträttslitteratur har sänts såväl till drottningen som till drottningen-modern.

Vid Vita Bandets senaste världskongress i Brooklyn, U. S. A., där tal höllas av såväl mrs Chapman Catt som Rev. Anna Shaw, fattades en resolution till förmån för kvinnorösträtten. Vita Bandet räknar omkring en million medlemmar i 50 olika länder.

Hertiginnan av Marlborough, en av Budapestkongressens mest uppmärksammade gäster, har i England bildat en organisation med uppgift att, oberoende av partiståndpunkt, befrämja kvinnors val till stadsfullmäktige i ändamål att verka för vissa lagreformer, som röra kvinnor och barn. Då gifta kvinnor i England icke äro valbara till stadsfullmäktige, är det ofta svårt att få lämpliga kvinnliga kandidater.

I Chicago hände det nyligen, att en engelskfödd kvinna, 81 år gammal, som invandrat till Amerika såsom barn med sina föräldrar, infann sig hos myndigheterna för att avlägga den amerikanska medborgarens. "Ni har dröjt med att bli amerikansk medborgare", sade domaren. "Ja", svarade den gamla kvinnan, "men jag kan få rösta i år; det har inte varit någon anledning för mig att låta naturalisera mig förut".

Hertiginnan av Bedford har nekat att betala skatt för Prince's skridskoklubb i London, som äges av henne, såsom en protest mot den engelska regeringens behandling av kvinnornas rösträttsfråga.

Rösträttsrörelsen i Italien.

Kongress i Rom.

När den nya författningslagen av 1912 utsträckte den politiska rösträtten i Italien till så gott som alla landets män, även de förut uteslutna analfabeterna, måste detta helt naturligt öka missnöjet hos de italienska rösträttskvinnorna. Bland de nya väljarna, deras nya herrar, funnos icke mindre än tre och en halv miljoner, som ej kunna läsa och skriva. Rösträttsrörelsen fick ny styrka och livlighet, och sedan talen till deputeradekammaren, de första enligt det nya systemet, försiggångt på hösten, samlades den kvinnliga rösträttsanhängare till en nationell kongress i Rom, en kongress, som rönte stor tillslutning och blev mycket uppmärksammas och omtalad.

Ett av de viktigaste ändamålen med denna kongress var att åstadkomma en sammanslutning mellan de olika rösträttsföreningarna i landet, eller rättare en förnyad sådan, ty det samarbete, som en gång planlagts har egentligen aldrig kommit till något nämnvärt utförande. Den gamla självständigheten hos Italiens större städer är allt fortfarande stark, och föreningarna i de norra städerna, särskilt Turin och Milano, ha på det hela taget gått egna vägar. Föreningen i Rom har ständigt varit liten vad medlemsantalet angår, men det är som om detta ingalunda inverkat menligt på dess styrka: den har alltid varit livskraftig och vetat att gentemot de styrande göra sig påmint i det rätta ögonblicket.

Bland deltagare i kongressen, som öppnades i teater Argentina, märktes flera framstående politiker från olika partier; hälsningstal framfördes från de italienska kvinnornas nationalförbund samt från de vänsterpartier, som äro anhängare av den kvinnliga rösträtten.

Under ordförandeskap av signora Elisa Lollini öppnades kongressen med ett mycket uppmärksammat tal av professorerna Teresa Labriola, i vilket hon betonade, att den kvinnliga rösträttsrörelsen icke endast innebär att få samma rätt som männen, den har en ännu djupare betydelse, nämligen att rycka kvinnan undan den förtryckta ställning hon nu intar, den är dessutom en strid för människovärdighet, och det må väl förlätas de som kämpa för denna om de gå till ytterligheter. Ta-

larinnan vidrörde även trontalet vid kammarens öppnande, i vilket kungen — för första gången i landets historia — vidrört kvinnornas rätt. Men då detta skett i endast svävande ordalag, "förbättringar i fråga om kvinnans ställning", och utan precisering kunna vi ej vara nöjda därmed. Vi önska ej endast medborgerlig rätt, kvinnans ställning i familjen såsom hustru och mor måste också bli en annan, och talet om att kvinnorna skulle överge familjen är tomma ord, ty kvinnorna skola aldrig överge att ta vård om sina barn. Det har sagts att kvinnans rösträtt skulle vara ett språng ut i mörkret, men det är löjligt att tala om något sådant, sedan man vågat det språnget ut i mörkret att ge analfabeterna rösträtt, och detta vågspelet har dessutom visat sig ganska oportunt för den regering, som föreslog det.

Om Labriolas tal, ur vilket här endast kunnat ges ett par korta punkter, vann bifall, icke minst från de närvarande männen, så kom icke mindre erkännande till del det inledningsföredrag över ämnet "De politiska partierna i förhållande till kvinnornas rösträtt", som den följande dagen hölls av professorerna Dobelli-Zampetti. Efter en livlig diskussion instämades i inledningsföreläsningens förslag att, då man ägde vänner inom alla partier, förmå dessa bilda en grupp, som alltid försvarade kvinnornas intressen, när frågor som rörde dem väcktes inom parlamentet.

Ett annat högst intressant anförande var det, i vilket doktressen Ancona från Milano talade om de arbetande kvinnornas ställning, betonade att Italien äger icke mindre än 12,000,000 kvinnor, som arbeta utom hemmen, och att dessa kvinnors ekonomiska fråga är icke mindre viktig än det manliga proletariatets, som arbetar i jordbruket och i fabriker.

Angående propagandan antogs en resolution, i vilken också särskilt betonades, att upplysningsarbetet skulle kraftigt bedrivas bland städernas och landsbygdens arbetarkvinnor i alla trakter av landet, varigenom också skulle förebyggas faran att det kunde påstås, att rösträtten endast begäres av en liten grupp kvinnor ur de borgerliga klasserna.

24 Upplandsgatan 24

— 1 tr. till vänster —

STOCKHOLM

HILDA HEDÉN

Dameklipping · Damskrädderi · Modeaffär

OBS! Specialité: SORBESTÄLLNINGAR

Allm. Tel. 21133

Kongressen avslutades med bildandet av en Landsförening för kvinnans politiska rösträtt och tillsättandet av ett verkställande utskott i spetsen för detsamma. Även antogs en slutresolution, i vilken påpekades bristen i den nya författningsändringen? fem miljoner nya väljare hade tillkommit, men kvinnorna, som sedan ett tiotal år begärt rösträtt och som i högsta grad behövde densamma som ett medel att förbättra sin ekonomiska och rättsliga ställning, voro fortfarande uteslutna. Vidare uppmanades de deputerade, som voro anhängare av kvinnornas rösträtt att inkomma med lagförslag om densamma.

Som vi se uttala Italiens kvinnor tydliga och klara ord om sitt krav. Pressens mening om denna Romkongress har också varit den, att landets kvinnorörelse nu utträtt ur de allmänna önskingarnas tidrymd och inträtt i de konkreta fordringarnas, bestyrkta med argument, som icke lätt kunna motsägas eller avspisas med gamla fördomar och ironiskt tal.

Då den som skriver detta icke lång tid före kongressen hade tillfälle att tala med professorerna Labriola om den kvinnliga rösträtts utsikter i Italien, kunde den frågan ej underlåtas:

"Ni ha väl egentligen all grund att vara glada över valrättens utsträckande till edra analfabeter? Den är ju för er ett ypperligt argument."

"Ja, det är den", log professorerna belåtet och förhoppningsfullt, "och var viss om, att vi också skola veta att begagna oss av detta sakernas tillstånd."

Hilda Sachs.

Rättelse.

I referatet av centralstyrelsemötet i föregående nummer insmög sig ett tryckfel. Under rubriken "De Bergman-Österbergiska samhällskurserna" står att sommarkursen i Västerbottens län hållits av fröknarna Anna Grönfeldt och Ingeborg Öqvist. Skall vara Ellen Östrand.

En dag i en urtidskvinnas liv.

Uti sin högintressanta, såsom det synes utan någon som helst förutfattad mening skrivna bok, *Man and woman: a study of human secondary sexual characters*, återger Havelock Ellis efter *American Antiquarian* för 1889 en åskådlig skildring av "en dag i en urtidskvinnas liv" av professor Mason.

Skildringen utgör ett sannolikhetsbevis för de smärre industriernas skapande genom kvinnans husliga arbete, och har av Havelock Ellis medtagits som ett ytterligare bevis på ett utav de påståenden, det andra, han framlägger i underrubrikerna till sitt arbetes första kapitel.

Så lyda dessa:

"Den ursprungliga fördelningen av arbetet könen emellan. — Mannen företrädesvis kämpande; kvinnan företrädesvis yrkesarbetande. — Bland ursprungliga raser kvinnan icke underlägsen mannen. — Männen så småningom deltagande i och sedan monopoliserande kvinnornas industrier. — Kvinnans ställning i forntiden. — Medeltidens uppfattning av kvinnan och dess orsaker. — Kvinnlighetens fysiologiska mysterium. — Kvinnans ställning i den moderna tiden."

Boken väntar ännu på sin översättare, och till och med att översätta detta första kapitel bleve för långt. Jag skall därför inkränka mig till att återge bokens första karaktäristiska ord för att därefter övergå till professor Mason's ovannämnda skildring.

"En man jagar, fiskar, slåss och vilar sig", sade en australisk Kurnai en gång, "allt annat är kvinnans göra", och professor Mason vidgar yttrandet:

"Låt oss följa urtidskvinnan i hennes dagliga sysslor", säger han, "på det vi må kunna fatta betydelsen av hennes roll i skåde-spelet. Vi börja därmed, att det dödade djuret bragts till hennes grotta, busksnår eller wigwam. Först måste hon särskilja ett eggvasst stycke flinta till kniv, och därigenom blir hon den första knivsmeden, den ursprungliga grundaren av all världens slipperier. Med sin flintkniv avflår hon skinnet och anar icke, att hon därmed gör sig till alla följande slaktares skyddspatron. Hon hopprullar skinnet, gnider det med den feta hjärnan, rökar det, skrapar det, bultar det i sitt anletes svett med verktyg av sten och ben, till dess hon vunnit sin färdighet som den första garvaren. Med trötta, nötta fingrar, med nålar av ben, tråd av senor, sax av en flintskärva, tillskär och tillverkar hon kläder åt sin herre och sina barn; ingen skylt finns över dörren, men därinne bor den första skraddaren och sömmerskan. Av särskilt berett läder förfärdigar hon skodon åt sin man; av små stycken skinn och fjäder, upphjälpta av brokiga snäckor, stenar eller växtfrön klär hon dockor åt barnen, gör huvudprydnader och grannlåter i och för kommande fester eller pyntar bostadens väggar, därmed skapande ett halvt dussin moderna industrier, skomakarens, leksaksfabrikantens, modistens, hattmakarens, tapetserarens och dekoratörens. Hon var i

början och är alltjämt den som lagar mat åt mängden, tager vara på födoämnen och därigenom ökar människlighetens livslängd. Av de överblivna benen gör hon sig nålar och prydnader. Av gräsen omkring hyddan fabricerar hon dörrmattan, madrassen, gardinen, påsen etc. Hon är moder till alla spinnare, vävare, sadelmakare, segelmakare. Hon grupperar och växlar om sina stygn, hon fäster in små bitar svart, blått, gult och rött, och blir den första textiltilltisten.

Hon går till fältet med sin påse eller korg, spänd över pannan och återvänder hem med sin börda av nötter, frön eller rötter samt blir det första lastdjur, som någonsin böjdes under en börda här i världen. Hemma krossar hon rötterna eller fröna med en sten mot en annan samt blir världens första mjölnare. Eller breder hon kanske fröna ut på en flat sten och avlägsnar agnarna med hjälp av vinden eller en het sten, därvid den primitiva mjölnaren tar ett steg framåt på utvecklingens väg. Kanske gräver hon rötterna ur jorden med en käpp, härdad och spetsad i elden; hon skrapar rötterna och skiljer besvärligt ogräs från matnyttiga växter, hon gör ett hål i marken och nedlägger fröna, av majs och pumpor till exempel. Och medan vi följa hennes arbete, se vi den första trädgårdsmästaren och åkerbrukaren för oss.

Kanske fanns det på den ödsliga slätten eller vid den alluviala flodbrädden ingen naturlig grotta som kunde ge skydd åt henne och hennes barn. Hur länge männe det

dröjde, innan den primitiva korgmakaren och garvaren uttänkte ett skjul av gräs och skinn och utvecklade sig till den primitiva arkitekten? — Urtidskvinnan var icke krukmakare. Icke förrän närmare den jämförelsevis kultiverade stenåldern blev hon den ursprungliga plastiska konstnären. Men säkert är det, att varje form, ornamentering och användningssätt av lergods uppfanns av kvinnan!

Under kampen för tillvaron och under den folkökning som uppstod kunde ej längre jakt, fiske och strid upptaga mannens hela arbetstid. De småindustrier som upfunnits av kvinnor utöktes och växte, och den kämpande mannen gav glans åt dem genom sin Kooperation. Kvinnans gamla spetsade käpp har nu blivit till plog; den hårda bärremmen över hennes värkande panna har utvecklats till järnvägstäget; hennes handkvarn av tvänne stenar till ångkvarnen; hennes flintskärva för hundarnas avskrapning till de stora garveriererna och skofabrikerna; hennes vävstikka till nutidens underbara vävmaskiner; hennes lerklump och släta kiselsten till krukmakarens roterande skiva.

Men i industriens, språkens, det sociala livets och religionens första historia voro kvinnorna den arbetande, uppfinnande, samhällsbevarande hälften av mänskligheten. All fredlig idrott hörde till kvinnans särskilda område. I industriens rike var hon pionjär, uppfinnare och upphovsman."

Ellen Wester.

Fredrika Bremers sådd i Finland.

Föredrag av Annie Furuhjelm.

Fredrika Bremer-staty-kommitténs föreläsningsserie fick genom fröken Annie Furuhjelm fängslande föredrag den 15 januari om "Fredrika Bremers sådd i Finland" en högtidlig och stämningsfull avslutning, och Vetenskapsakademiens hörsal var fylld av en talrik och representativ publik.

Talarinnan inledde sitt föredrag med att erinra om hur banbrytande kvinnorörelsen varit i skilda länder och hur den, trots hän och förlöjligande, gått segrande fram och till och med nått Harems kvinnor. I Finland hade den alla förutsättningar att vinna genklang och fröken Furuhjelm anknöt sitt föredrag till tre personer, var och en representerande olika skeden i kvinnorörelsen. Först uppehöll sig talarinnan vid *Fredrika Runeberg*, skaldens maka, som på både fädernet och mödernet härstammade från Sverige. Ehuru strängt upptagen av sin husliga gärning, hade Fredrika Runeberg ett personlighetskrav, som hon måste göra gällande, nämligen sin konstnärsgärning, och från början hade hon att kämpa mot svårigheten att stå i skuggan av ett stort namn. Runeberg uppmuntrade dock sin hustru till litterär verksamhet och år 1856 publicerade hon "Teckningar och drömmar". Trots hennes lyckliga äktenskap vilade det något tungt och tragiskt över vad hon skriver, beroende på att hon var starkt medveten om kvinnans undanskjutna ställning i samhället, och när Herthastriden blossade upp även i Finland, undvek Fredrika Runeberg att yttra sig offentligt, emedan hon alltför ofta hört, att det var opassande för kvinnor att offentligt uttala sig i dagens frågor. Men hon hävdade städse kvinnans "rättighet och skyldighet att vara en självansvarig människa". De sista 13 åren av sitt liv ägnade hon åt att med uppförande ömhet vårda Runeberg under hans sjukdom.

Om Fredrika Runeberg kan liknas vid ett mörkt mollackord, så verkar däremot *Adelaide Ehrnroot* som en jublande stridsfanfar. Tidigt vaknade hos henne det säregna och oppositionella, som är ett grunddrag i hennes natur. Om allt har hon en kritisk och självständig mening. Adelaide Ehrnroot blev för Finland vad Fredrika Bremer var för Sverige och i hennes berättelser spåras alltid en viss tendens, vilken stundom gör sig gällande på det konstnärligas bekostnad. Det som gjorde henne till en märkeskvinna var hennes oförskräckta mod och polemiska läggning. På hennes tid stodo också många reformer på dagordningen och friska vindar blåste över landet. Adelaide Ehrnroot pläderade för målsman-skapets avskaffande och var en av de första, som förfäktat tanken på politisk rösträtt för kvinnor. År 1882 inlämnades till lantdagen en petition om att gift kvinna skulle få rå om sin arbetsförtjänst och hon tog allvarligt itu med bondepartiet för deras ställning till frågan, som först 1889 gick igenom.

När Adelaide Ehrnroot år 1896 fyllde 70 år, blev hon föremål för en varm hyllning, och hon var den första kvinna i Finland, som hedrades med en medborgerlig fest. Hon var ett tidsandans språkrör och med henne bortgick en av Finlands märkligaste kvinnor.

Den tredje av pionjärerna, *Minna Canth*, är inte mycket känd i Sverige, därför att hon skrev på finska, men hon representerar det modernaste Finland. Gift med lektor Johan Canth började hon sin litterära verksamhet med att skriva artiklar i mannens tidning och gjorde sig därigenom bekant. Sedermera övergick hon till att skriva samhällsdramat, som uppfördes på den finska nationalteatern och i "Arbetarens hustru" ger hon en bild av proletariats liv. Hon

Kvinnofrågor inför Riksdagen.

Frågan om bättre ställning för kvinnor i statens tjänst frambares av finansministern, friherre *Adelswärd*, som förordar en "ny högre avlöningstyp för kvinnliga biträden hos ämbetsverk och myndigheter".

Inom statsförvaltningen förekomma, heter det, för kvinnor lämpade arbetsuppgifter, som äro högre kvalificerade än dem som i allmänhet tillkomma kvinnliga biträden, och för vilka under närvarande förhållanden i regel anlitas manlig arbetskraft, som är dyrare utan att därför vara bättre. Skulle man skrida till en omläggning så är det inte något så alldeles oprövat man inlåter sig på, ty redan nu ha i vissa ämbetsverk en del mer maktpåliggande arbete övertagits av kvinnor, varför det närmast är fråga om att åt kvinnor som redan äro i statens tjänst sysselsätta med dylikt arbete bereda en avlöning och tjänsteställning som skäligen svara mot arbete och betydelse av dess göromål. För närvarande är det endast tre ämbetsverk, inom vilka man har behov av dylika befattningar, nämligen arméförvaltningen, socialstyrelsen och kommerskollegium. Begynnelselönen skulle bli 1,200 kr. och slutlönen 2,000 kr. Befattningarna skola tillsättas med konsistorial och ledigförklarade genom kungörelse.

Hr *Fredrik Berglund* har motionerat om att kvinnliga advokater få ingå äktenskap. Hr Berglund föreslår med hänvisande till kvinnornas allt oftare förekommande inträde på den juridiska banan, sådan ändring i rättegångsbalken att gift kvinna, oavsett bestämmelsen om mannens målsmansrätt för hustru vid domstol eller hos annan laga myndighet får föra egen eller annans talan.

Friherre *Palmstierna* hemställer i en i Andra kammaren väckt motion om skrivelse till K. M:t med begäran om utredning angående vilka åtgärder som från det allmänna sida böra vidtagas för att dels i tätare bebyggda orter, industrisamhällen o. dyl., bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen erhålla tjänlig och kostnadsfri vård utom hemmet å för ändamålet anordnad plats, dels i övrigt genom direkt understöd, utgående såsom ersättning för direkta omkostnader vid förlossningar i hemmet, tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård, som dessa till befördrande av släktets sundhet och hälsa behöva.

Under senare tid har, yttrar motionären i motiveringen till sitt yrkande, insikten om att ett folks lycka och välfärd huvudsakligen beror av om släktet självt är sunt och friskt lett till åtgärder att skydda de

var den första kvinna, som riktade sin kritik mot det borgerliga samhället och påpekade, att arbetarklassens kvinnor hårdast drabbas av lagarnas orättvisor.

Fröken Furuhjelm avslutade sitt intressanta föredrag med att betona, att kvinnorna i Finland under ofärdstiderna fått stå vid männens sida. Alla skulle vara med och det frågades inte efter man eller kvinna. Därför gav mannen henne också medborgarrätt, och först i den stund alla gjordes medansvariga i Finlands öde, kan man säga, att Fredrika Bremers skörd mognade.

D:r Lydia Wahlström framförde Fredrika Bremer-staty-kommitténs tack för det utmärkta föredraget, och meddelade därefter att kommittén av finska kvinnoförbundet "Unionen" fått mottaga 153 kr. som gård åt Fredrika Bremers minne.

Aftonen avslutades med några sånger, självfullt tolkade av grevinnan Mannerheim och som extranummer gavs *Pacius* ståtliga "O barn av Hellas", som gjorde ett synnerligen starkt intryck på publiken.

G. H. E.

unga och ge dem nödig motståndskraft och duglighet för det livsarbete, som väntar. Jag vill särskilt hänvisa till vad kommuner och enskilda i detta avseende redan uträttat med småbarnshem, barnkrubbor, mjölkdroppar, arbetsstugor, uppfostringsanstalter, barnsjukhus och annan barnvårdsverksamhet. Emellertid måste arbetet för det unga släktets värnande börja på ett mycket tidigt stadium. Redan innan barnet kommit till världen behöver den havande modern underkastas en omvårdnad, som sätter henne i stånd att föda ett duktigt barn. Detta har man även uti ett avseende tagit sikte på, då vid 1912 års riksdag genom utarbetande av ett anslag å 25,000 kr. till sjuk-kassor, vilka lämna moderskapsunderstöd, utpekades nödvändigheten av att bereda de havande kvinnorna sådan ekonomisk lätt-nad, att de vid tiden omkring barnsörden icke skulle till skada för sig själva och barnet behöva ägna sig åt det direkta lönearbetet.

Härmed har man likväl endast berört den ena sidan av saken. Skall modern kunna genomgå havandeskapet på ett sätt, som ger största säkerhet för barnets välfärd, är det icke endast önskvärdt, att hennes förvärvsarbete upphör och erforderlig vila beredes, utan viktigt är även, att hon erhåller de upplysningar, vilka medföra, att vilotiden väl utnyttjas, och sådan vård, att barnets framfödande underlättas. Man har följaktligen endast delvis uppnått, vad man åsyftat, om intet annat göres än att lämna ett med sjukdag utgående moderskapsunderstöd.

Den andra sidan av saken — tillförsäkrandet av god vård — bör tillkomma, för att betingelserna att bringa ett sunt släkte till världen må, så långt ske kan, bli uppfyllda.

Hr *Lindhagen* har väckt motion om barn-oppfostringsbidrag från det allmänna och önskar att fattigvårds-lagsstiftningskommittéen och lagberedningen måtte få i uppdrag att verkställa utredning om lagstiftning varigenom till ogift moder, övergiven och fränskild hustru underhållsbidrag för barn utbetalas av det allmänna, utan att ett hänvändande behöver ske genom fattigvården och utan att bidraget anses som fattighjälp.

Samma motion har i Första kammaren väckts av hr *Berglund* från Stockholm.

Hr *Lindhagen* påpekar i en motion i Andra kammaren att man vid de nya lönerregleringarna för statens verk alldeles glömt bort städerna och yrkar utredning i vilka fall och under vilka förutsättningar de böra tillerkännas fast anställning eller åtminstone vissa skäligen med fast anställning förbundna förmåner, såsom rätt till sjukhjälp, semester eller pension.

Antirösträttsargument.

Till bemötande av ett av de flitigast använda antirösträttsargumenten hava kvinnorna i staden Broken Hill i Australien publicerat följande siffror: Folkökningen i Broken Hill var 1912 39 pr 1,000, den högsta för alla städer i världen av motsvarande storlek. Ingångna äktenskap voro 12 pr 1,000 eller 23 procent högre än Canadas och 63 procent högre än medelsiffran för Europa. Dödlighetssiffran var 14 pr 1,000, vilket är lägre än i alla Europeiska stater med undantag av Nederländerna, Norge, Sverige och Danmark. Den jämförelsevis höga dödlighetssiffran förklaras genom ett antal svåra gruvolyckor.

Vid de senaste tyska valen tillföll 49 procent av alla avgivna röster det socialdemokratiska partiet, i Finland 43 procent. Om siffrorna varit de omvända skulle kvinnorösträtts motståndare möjligen kunnat haft fog för sitt påstående, att kvinnorösträtten spelar makten i händerna på socialdemokraterna.

Opinionsmöte i Folkets hus.

Socialdemokratiska kvinnornas samorganisation anordnade söndagen den 25 januari ett opinionsmöte för kvinnans politiska rösträtt i Folkets Hus' A-sal.

Efter några inledande sångnummer, utförda av en damkör, bestogs estraden av fru Elisabeth Wærn-Bugge, som inledde sitt föredrag "Inför Jerikos murar" med att erinra om hur länge det kan dröja innan de som mest tryckas av missförhållandena i samhället äntligen resa sig mot orättvisorna. Innan en sanning omfattas av mängden uppstå först de siare, vilkas ord ge uttryck åt det stumma lidandet i mängas bröst och sedan milstolpe efter milstolpe uppnåts, återstår den sista striden som alltid blir den hårdaste, därför att motståndarna känna marken vackla under sina fötter. Vid den punkten stå kvinnorna nu i sin kamp för frihet, jämlikhet och broderskap, som icke kan föras till seger annat än genom den politiska rösträtten och valbarheten.

Talarinnan övergick därefter till att bemöta alla de skäl och invändningar som begagnats i striden mot den kvinnliga rösträtten och dröjde först vid den Widellska utredningen, som icke kunnat påvisa några nackdelar av kvinnorösträtts verkningar i de länder där den blivit genomförd, men där man väl begagnat sig av de statistiska siffrorna på ett missvisande sätt. Efter att ha bemött Första kammarens ohållbara fraser om att kvinnan icke bör besudlas av politikens smuts, samt unghögerns ologiska resonemanger angående suffragetterna och värnplikten, framhöll fru Bugge det glänsande sätt på vilket kvinnorna, genom att i hundratusental teckna sina namn på listorna, jävat påståendet att de skulle sakna politiskt intresse.

När propositionen nu åter framlägges för riksdagen hoppades talarinnan, att man skulle slippa höra de gamla söndertuggade argumenten. En flik av förlåten lyftes genom hr Thyrens inlägg i remissdebatten. Han tvivlade inte på att kvinnorösträtten skulle genomföras, men han undrade om det vore lämpligt nu? Alltså en annan syn på tingen än för två år sedan, då hr Thyren hoppades att den aldrig skulle bli genomförd.

Talet om statsnyttan och omsorgen för kvinnan ansåg talarinnan endast vara högstämde fraser utan andemening. Varken nattarbetslagen eller folkpensioneringen vittna om något ansvar för kvinnan, utan hävdar fastmer påståendet att den som är rösträttslös även är rättlös.

För kvinnorna väsentliga frågor såsom äktenskapslagen, reglementeringsfrågan, oäkta barns och ogifta mödrars rätt komma inom en snar framtid till behandling i riksdagen och följderna av dessa lagstiftningsåtgärder komma att gripa djupt in i folkets liv. Statsnyttan kräver kvinnornas medverkan i dessa frågor lösning.

Samhällets uppgift är att tjäna en högre kultur. Dess nuvarande grundval är den råa tillvaroskampen, där de smärre individerna skoningslöst offras av de kraftigare, men den moderna sociologien rör sig med andra faktorer, nämligen ett fördjupande av den egoistiska självbevarelse-driften till att även omfatta kampen för andras tillvaro. Hos kvinnan är just denna medkänsla för de svagare nedlagd och omsorgen för hela mänskligheten kräver hennes medverkan.

Lyckas vi övertyga femton riksdagsmän om nödvändigheten därav, får nästa riksdag bevittna grundlagsändringen, och fru Bugge avslutade sitt väckande och intressanta föredrag med att betona hur viktigt det är att övertyga dessa män, vilka ha Sveriges kvinnors väl eller ve i sina händer.

Sedan applåder efter fru Bugges föredrag tystnat, talade riksdagsman Sven Persson om "Likställighet och rättvisa", under

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola

(f. d. Villa Hult, Kneippbaden)

börjar den 1:sta Februari. Ämnena äro Husmoderskurs med enklare och finare matlagning. Skicklig kokkur undervisar i den finare matlagningen. Examinerad lärarinna i den enklare samt i teori. Övriga ämnen äro Sång, Musik, Målning, Språk (infödda lärarinnor), Konstslöjd, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Samaritkurs. Alla ämnen äro valfria. OBS! Den enda skola i Stockholm med helsepension och där eleverna samtidigt ha ett gott hem. Unga flickor, som skola vistas i Stockholm, mottagas i helsepension. Skolan är inrymd i ett nytt modernt hus invid Strandvägen. Begär prospekt, vari utförliga upplysningar lämnas och där referenser av föräldrar till från skolan utgångna elever finnas intagna.
Adr. E. HULTS KVINNLIKA UTBILDNINGSSKOOLA, Artillerig. 6, 2 tr., Stockholm. R. T. 11886. A. T. 28940.

vilken rubriks tvänne punkter talaren ville ange de orsaker varför han själv var anhängare av den kvinnliga rösträtten. Samhällets utveckling och produktionsmedlens omvandling ha varit orsaken till de nya förhållanden som gör arbetarklassen olika mot fordom. Men denna merkantila utveckling har medfört än större förändringar för kvinnorna, vilka genom industrien berövat forna produktionsmedel. Med varje år stiger procentsiffran av kvinnor arbetande inom industrien i högre grad än männens procentsiffran, därför måste de också få ett inflytande som svarar mot deras ställning på det sociala och ekonomiska området.

I Norrköping, där talaren varit i tillfälle att ingående studera arbetarklassens förhållanden, har kvinnan i många fall övertagit familjeförsörjarens roll genom stadigarande arbete på fabriker, då männen på grund av vidriga omständigheter ofta gå sysslolösa längre eller kortare tid, och när i sådana fall kvinnans arbete är förlagt ute på arbetsmarknaden, är det upp- och nedvänt, att hon inte skall ha medborgarrätt. Men när rösträtten genomföres, ansåg talaren att det borde bli en lika och allmän rösträtt för alla kvinnor, ty arbetarklassens kvinnor äro de som mest lida under det samhälleliga eländet.

Hr Persson avslutade sitt föredrag med en varmt uttalad visshet om att den tid närmar sig mer och mer då rättvisan kommer att genomföras, men kvinnorna kunna genom agitations- och opinionsyttringar påskynda dess seger.

Efter föredraget antog mötet enhälligt följande resolution:

"Då riksdagens folkvalda kammare redan tre gånger antagit lagförslag om den politiska rösträttens och valbarhetens utsträckande till Sveriges kvinnor, då ett liknande beslut utan tvivel även i år är att motse från Andra kammarens sida samt då flera för kvinnorna utomordentligt viktiga frågor inom den närmaste framtiden kräva sin lösning, begär mötet att den k. proposition om rösträtt och valbarhet åt kvinnorna, som kommer att föreläggas 1914 års riksdag, måtte även av Första kammaren bifallas."

Namninsamlingslistor i Stockholm torde före den 5 februari insändas till Namninsamlingsbyrån, Lästmakaregatan 6, 3 tr. enär byrån nämnda dato stänges. Försenade listor kunna inlämnas på Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, 1 tr.

Ett tidens tecken.

Viggo Koppel: Suffragetterne, Deres kamp med regeringen. Kjöbenhavn, Lehmann og Stage, 1914. 261 sid.

Först mot bakgrunden av sin miljö och sitt ursprung få tingen sitt rätta värde och sin rätta mening. Detta är alltid gott att veta, och speciellt gott att ihågkomma, när man läser och begrunder den bok, vars titel läses härövan. Den är i och för sig märklig nog, och det resultat till vilket den kommer, ägnat att glädja varje feminists hjärta, men sitt slutgiltiga och rätta värde för oss får den först som symptom och föregångare för de bättre tider, varom vi drömma och för vilka vi arbeta — och bedja.

Viggo Koppel är förutom feminist, jurist och ämbetsman, och när han drar i härad för att försvara suffragetterna, eller rättare sagt, för att förkunna sanningen om dem, gör han det som jurist. Med en fullkomligt riktig insikt om tankemetoderna hos den läsekrets han främst vänder sig till, d. v. s. den stora intresserade allmänhet, som endast genom tidningspressen fått sig frågan förelagd, har han uppdelat arbetet i flera väl avgränsade delar, och driver från tes till tes, genom kamper efter kamper, sin sats att suffragetterna gentemot regering och allmänhet stå som den ojämförligt oskyldigaste och mest sympatiska partiet.

F. K. P. R:s årsberättelser.

Vid senaste centralstyrelsemötet beslöts, att i Rösträtt för Kvinnor skulle införas en upplysande artikel om lokal-föreningarnas årsberättelser — om deras uppställning, vad de böra innehålla, m. m. — till ledning för sekreterare eller andra, som ha att avfatta desamma. Härmed göres ett försök att verkställa detta uppdrag.

Med det första cirkulär, som V. U. utsänder efter centralstyrelsemötet, följer varje år ett *formulär till årsberättelse*, vilket genast skall av föreningens ordförande överlämnas till den, som har att skriva årsberättelsen. Sedan detta formulär blivit vederbörligen ifyllt — varvid noga tillses att alla punkter, där något finnes att meddela, blivit besvarade — insändes det till L. K. P. R:s sekreterare *jämte en skriven årsberättelse*, som skall innehålla *dels* vad som står i formuläret *dels* vad som eventuellt kan finnas att därtill tillägga. Ett undantag göres dock för uppgifterna: föreningens bildande, antalet medlemmar samt namn på ordförande, centralstyrelsemedlem och suppleant, varöver L. K. P. R:s sekreterare, med ledning av formulären, uppgör tabeller, som återfinnas i slutet av årsberättelsen.

Anledningen varför en särskild skriven berättelse absolut måste åtfölja formuläret är tvåfaldig: *dels* blir L. K. P. R:s sekreterare i motsatt fall tvungen att själv skriva *alla lokalföreningarnas* årsberättelser, vilket är alldeles för betungande för en person; *dels* bör varje förening själv avgöra vad den — förutom de obligatoriska uppgifterna om styrelsesammanträden, förenings- och offentliga möten, förtroendeuppdrag, valåtgärder och underlydande filialer — vill taga med, ty därav beror ju längden på årsberättelsen, *vars tryckningskostnad varje förening själv betalar*. Under de senaste åren har endast omkring 1/4 av alla föreningarna skrivit särskilda årsberättelser, och detta jämte den omständigheten, att berättelserna i allmänhet inkommit efter den i cirkulär utsatta tiden, har givit anledning till att årsberättelsen i sin helhet utkommit sent. Det är därför av allra största vikt, att föreningarna beakta vad som här ovan sagts och att sekreterarna i god tid insamla de erforderliga uppgifterna. En god

vilja drar ju halva lasset, och som rösträttslasset ju kan vara ganska tungt, är den goda viljan både behövlig och välkommen.

Ett par ändringar i fråga om årsberättelsen beslöt av centralstyrelsemötet. Hittills ha införts tabeller över tiden för föreningarnas bildande, länets namn samt medlemsantalet den 31 dec. föregående år. Hädanefter komma även att inflyta förteckningar över ordförande, centralstyrelsemedlemmar och suppleanter för såväl föregående som innevarande år. Genom detta inbesparas utgivandet av en särskild förteckning över centralstyrelsens medlemmar, och på samma gång blir det en besparing i lokalföreningarnas tryckningskostnader, då dessa uppgifter ej skola införas i de särskilda berättelserna. Dessutom beslöt att L. K. P. R:s stadgar skulle tryckas i årsberättelsen.

Såsom något speciellt för detta år må framhållas vikten av att få så fullständiga uppgifter som möjligt om de resp. föreningarnas arbete för namninsamlingen, olika agitationsmetoder, antalet föredrag, antalet insamlade namn å listorna, influtna penningmedel m. m. Dessa uppgifter kunna lämnas antingen i form av svar på punkter i formuläret eller på ett särskilt papper, men behöva ingalunda inflyta i årsberättelsen, där detta anses bli alltför betungande för föreningens ekonomi. Uppgifterna behövas för en blivande översikt av arbetet för opinionsyttringen till riksdagen 1914. Alla smådrag, som belysa stämningen hos olika personer och på olika orter, utdrag ur brev, jämförande siffror m. m., äro mycket välkomna.

Länförbunden skola avgiva särskilda berättelser över sin verksamhet — för dessa utsändes intet formulär — och skola de liksom ock lokalföreningarnas årsberättelser *vara insända senast den 20 febr. till L. K. P. R:s sekreterare, fru Ezaline Boheman, adr. Karlavägen 46, Stockholm.*

Till sist en förhoppning, att sekreteraren inom varje förening måtte läsa *just denna lilla uppsats*, ty det skulle ju vara en ren förolämpning att ens antyda en sådan möjlighet, som att en föreningssekreterare icke skulle prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.

Ezaline Boheman.

han uppehåller sig icke länge vid de överdrifter, som onekligen begåtts under denna märkliga strids sista skede, viss om att den sidan av saken för länge sedan är läsaren bekant. Det är den andra partens talan, som här med mycken oväld och insikt föres av en juridiskt bildad och vetenskapligt skolad man. Han har heller icke gjort sig sitt arbete lätt, men tagit med allt vad som erfordras för att giva en något så när fyllig bild av förhållandena.

En replik förtjänar att genast återgivas, liksom arbetet i sin helhet förtjänar att få den största möjliga spridning bland oss alla, som i all agitation få oss tillkastade dessa suffragetter. Repliken fälldes av en engelsk journalist, som av författaren tillfrågades om orsaken till den orättvist föntliga ställning hela den engelska pressen iakttagit gent emot suffragetterna:

Skulle vi meddela rätta sakförhållandena, så skulle vi få kvinnorösträtt på mindre än sex månader, sade han.

Kunde man endast få denna replik tillräckligt spridd och känd, skulle vi svenskor på mindre än sex veckor få våra politiska motståndares skrämposke par preference, suffragetterna, ur världen (i deras egenskap av spöke!) och antingen detta lyckas oss eller icke, stå vi samt och synnerligen i tacksamhetsskuld till Viggo Koppel för att han i sin bok givit oss medel att bekämpa missförstånd om suffragetterna, och en möjlighet att göra deras ärliga vilja och sega mod full rättvisa!

Gwen.

Skattefritt!

Skattefritt!

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck. Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

Arbetet ute i landet.

Gränna F. K. P. R. hade den 14 januari anordnat ett opinionsmöte i reglementeringsfrågan. Mötet besöktes av omkring 300 kvinnor och föredrag hölls av fröken Ina Rogberg över ämnet: "Till kamp för rena samhällsseder", varvid de ömtåliga och svårösta sedliga spörsmålen belystes på ett utomordentligt fint och sakrikt sätt. Dubbelmoralen framhölls såsom roten till de upprörande, samhälleliga missförhållandena.

De närvarande antogo enhälligt den vid det stora kvinnomötet i Stockholm den 19 april 1913 antagna resolutionen.

Karlskoga F. K. P. R. hade den 20 december 1913 sammanträde, varvid kandidater utsågos till den barnavårdsnämnd som föreningen under hösten arbetat på att få till stånd. Vid kyrkostämman den 29 december tillsattes även en dylik nämnd, bestående av nio personer, däribland följande 4 ordinarie kvinnliga medlemmar: folkskollärarinnan fröken Hilma Gerdin, Degerfors, fru Anna Larsson, Karlskoga, sjuksköterskan fröken Anny Svenson, Bofors, fru Anna Wohlfart, Karlstad, samt en kvinnlig suppleant: folkskollärarinnan fröken Ily Leffer, Karlskoga. — I kommunens fattigvårdsstyrelse nyinvaldes en kvinnlig medlem, fru Geschwind, Karlskoga.

Kristianstads F. K. P. R. hade fredagen den 16 januari sitt första möte för året. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, ställdes en allvarlig upmaning till medlemmarna att vid de i år förekommande valen till landsting och stadsfullmäktige med nit och intresse arbeta för kvinnornas deltagande däri. Efter en kort redogörelse för namninsamlingen i staden och omnejd, företogs val av representanter till Skåneförbundets årsmöte. Förutom ordföranden, fröken Anna Möller, valdes fröknarna Ellen Widerberg och Anna Jönsson samt till suppleanter fru Elsa Nordlund och fröken Helga Molin. Efter förhandlingarnas slut höll fru Anna Söderström från Malmö ett sakrikt och livfullt föredrag över ämnet "Mat och dryck i gångna tider". Sång utfördes av fröken Gerda Sporrström och till slut spelades Frigga Carlbergs dialog "Samma don", som mottogs med förtjusning. Mötet var talrikt besökt och alla tycktes nöjda med sin afton.

Landskrona F. K. P. R. hade den 21 januari ett talrikt besökt möte. Fru Francke-Åkesson lämnade en intressant och underhållande redogörelse för centralstyrelsemötet i Stockholm. Ett särskilt kapitel ägnades därvid åt namninsamlingen och de erfarenheter man under denna vunnit. Bland beslut som fattades var anordnandet av en serie föredrag i samhällslära. Föreningen har nämligen lyckats erhålla fröken Annie Weibull som föredragshållerska. Fröken Weibull har under hösten hållit liknande kurser i Stockholms län. Dessa föredrag skola vara offentliga och även icke medlemmar få alltså åhöra desamma. Början skulle göras första veckan i februari och har man tänkt sig 6 å 7 föredrag.

Markaryds F. K. P. R. anordnade den 10 januari en anslående fest, varvid föredrag hölls av doktorinnan Henningson från Stockholm om "Fredrika Bremers livsverk i kvinnofrigörelsens tjänst". Programmet utfylldes av sångnummer, musik å piano och flol samt deklamation. Festen besöktes av omkring 250 personer.

Växjö F. K. P. R. hade den 24 januari ett mycket talrikt besökt sammanträde å Stads-huset. Ordf. redogjorde utförligt för centralstyrelsemötet i Stockholm. Till ordf.

CRÈME
..... DU
HAREM

enastående hudcrème.
Borttager finnar, fräcknar m. m. Gör hyn ungdomligt skär o. fraiche.

FRANSKA PARFYMAGASINET
Hofleverantör
21 DROTTNINGGATAN 21.

P.A. Colljns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

Herm. Schagers
Tårtbageri

A. T. 18164

Volmarykullsgatan 15 A.
rekommenderar sina till-
verkningar av tårter.
Specialité: **Kaffetårter.**
Namnsgårds- o. födelse-
dagstårter på beställning.
som hemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

RÖSTRÄTTSBYRÅ

Lästmakaregatan 6, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
öppen vardagar kl. 12—5 e. m.
Måndagar och torsdagar även kl. 7—8 e. m.
L. K. P. R:s CENTRALBYRÅ FÖR NAMNSAMLINGEN
Lästmakaregatan 6, Stockholm
öppen vardagar kl. 11 f. m.—4 e. m.
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.

valdes efter dr Gulli Petrini, som tyvärr på grund av avdytning från staden avsåg sig ordförandeskapet, gymnastikdirektör Anna Hjelmkvist. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Stina Åkerstein med fröken Maria von Friesen som suppleant. Till skattmästare efter fröken Hjelmkvist valdes tandläkare Anna Svanbeck. Den nyvalda ordf. frambar i ett tal till dr Petrini den djupa tacksamhet i vilken föreningen stod till dr Petrini för det uppoffrande, oersättliga arbete hon under ett årtionde nedlagt i föreningens tjänst. Såsom ett tack härför överlämnades till dr Petrini ett rösträttsmärke i guld. Efter sammanträdet var en fest anordnad för dr Petrini. Vid supén, som var dukad vid sittande bord för cirka 50 personer, i den med rösträttsflaggor m. m. dekorerade stadshussalongen, var stämningen den mest kordiala, flera tal på vers och prosa höllos, telegram upplästes, sång utfördes och skålar druckos för hedersgästen. Efter supén uppträdde i tablåer Heliga Birgitta, drottningarna Margareta och Kristina samt Fredrika Bremer.

Till våra läsare.

I. och II. årgångarna av **Rösträtt för Kvinnor**

kunna erhållas mot insändande av 50 öre för I. årg. och 75 öre för II. årg. i postanvisning till tidningens expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

Enligt innevarande års centralstyrelsemötes beslut utbetalas 10 % proviston till prenumerantsamlare, som insända minst 10 postprenumerationskvitton jämte fullständigt namn och adress till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakareg. 6, Stockholm.

Alla namnsamlingslistor från hela landet skola jämte fullständig statistik vara insända till Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, 1 tr., Stockholm, senast den 15 februari.

Rösträtt för Kvinnors

tredje nummer för 1914 innehåller bl. a.:

Pionjärer.
Högern, försvaret och kvinnorrörelsen. Av docenten **Hilma Boretius.**
Leo Mechelin.
Remissdebatten.
Rösträttsrörelsen i Italien. Kongress i Rom. Av **Hilda Sachs.**
En dag i en urtidskvinnas liv. Av **Ellen Wester.**
Fredrika Bremers sådd i Finland.
Kvinnofrågor inför riksdagen.
Ett opinionsmöte i Folkets Hus.
F. K. P. R:s årsberättelser. Av **Esaline Boheman.**
Ett tidens tecken. Av **Gwen.**

AFFÄRSREGISTER

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm
meddelar till särdeles billiga premier: **Liv-, Blandade Liv- & Kapital- samt Barnförsäkringar. Liberala invaliditetsbestämmelser.** Bolaget ansvarade den 31 december 1912 för en livförsäkringssumma av **43,034,188 kronor.** Ombud antagas genom Huvudkontoret eller resp. Distriktskontor.

A.-B. Stockholms Folkbank
Klarabergsgat. 23, Kommendörsgat. 25, Upplandsgat. 15, Flemingsgat. 59, Lidingö Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

Tandläkare CHR. MATSSON
Hornsgatan 58, 1 tr. (vid Adolf Fredriks torg).
Mottagning vardagar 10—2.
Övriga tider efter överenskommelse.
A. T. Söder 67 52. R. T. Söder 40.

CENTRALFÖRMEDLINGEN
(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44
FÖRMEDLAR tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.
ANSKAFVARE våningar och rum (möbl. och omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt. Kontorstid 10—5, Lörd. 10—4. A. T. 23 18. R. T. 128 34. (A. F. 1639)

Osvikligt medel

mot Engelska sjukan (Åltan). Besök eller tillskriv Fru A. Sandberg, Götögatan 35 ö. g. I, Stockholm.
Mottagning kl. 11—2 e. m.

bedgångsreumatism
och **Nervvärk** behandlas. Genom långvarig praktik uppnått goda resultat.
Ruth Jonsson: Sjuksköterska, Massös.
Referenser.
A. T. Öst. 46 49. Engelbrektsgratan 12, n. b.

Dr. Elin Beckmans Helluftsinstitut
Barnhusgatan 12. Riks 105 52. Sthlms-Tel. Br. 45 52.
Rådfrågingstid: Vardagar halv 3—4.
Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av ledsador, neuralgi, frostskador och vissa fall av börjande ålderdomsbrand. OBS! Kan även anordnas i patientens hem. (A. F. 1421)

Lungsiktiga!

En lungsiktig som av läkare hemsänts från sanatorium såsom obotlig har efter en tids användande av **Zenigin** återvunnit krafter, arbetsförmåga och nytt levnadsmod.
Zenigin försäljes i flaskor à 3.25 och 5.75. Provfaska mot insändande av 1 kr.

Örtextraktfabriken Zenegin, Afd. S.
Centralpalatset, Stockholm.

Husqvarna Symaskiner

Äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

Husqvarna Symaskin.

NYA HUSAPOTEKET

STOCKHOLM

System: MIRTILLINE

är ett nytt Husapotek, en vegetabilisk naturprodukt, ofelbart att använda mot **Frost, Exem, Skoskav, Sår, Blodförgiftning, Finnar, Pormaskar, Röd näsrot, Reformar, Hudlöshet, Myggbett, Insektsstyggn, Svåra magplågor, Blindtarmsaffektioner, Halsåkommer** etc. Klåda och plågor upphöra genast.
Prospekt och intyg från botade personer sändas mot 10 öre till svarsporto. Provburkar à 1,90 och 2 kr. mot postförskott. Agenter antagas överallt. Skriv genast till

Nya Husapoteket S. M.
Stockholm 6.
Vår Mirtilline bör ej saknas i något hem.

BERNHARD HELLQVIST
Dekorationsmålare
REKOMMENDERAS
STORGATAN 20 A. T. Ö:m 10 95

J. Wahlgren
7 Södermalmstorg 7. Grundad 1878.
Ur- och Optisk Affär
OBS! Ingen fillal.
Uppdragningar pr år i hemmen verkställas punktligt.
Allm. Tel. Söder 168.

PLATSANSKAFNINGSBYRÅ
VASA BYRÅN, Dalagatan 1 c, Stockholm, anskaffar plats åt **vårdinnor, lärarinnor, sällskapsdamer, sjuk- och barnsköterskor, barn- och hushållsfröknar, hushållerskor** m. fl. **Billigt** arvode. **Reellt** bemötande.
R. T. 69 18. A. T. 128 94.

Fröken Bjurholms Privata Förlossningshem,
Norrullsg. 37, III tr., h., Stockholm. God inack. och vård. Tyst och ogenerat. Läkare, specialist.
Allm. Tel. Vaså 27 15. Riks Tel. Vasa 416.

Återförsäljare och förbrukare.
Leclonchés vätelement, passande för ringledningar telefonapparater etc., erhållas till billiga priser.
OBS! Egen tillverkning.
C. A. ERIKSSON
Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 72 87.

SÖDRA MODEMAGASINET
26 Bellmansgatan 26
Rekommenderas
moderna och stilfulla **Hattar** i billigaste priser.
Allm. Tel. 187 77.
Medlemmar af F. K. P. R. erhålla hög rabatt.

A. Magnussons Damskrädderi
Klarabergsgatan 42, 2 tr. Stockholm. Etabl. 1908.
Rekommenderas till benägen hägkomst med beställningar av **Bal-, Soupé-, Sport- o. Promenaddräkter** m. m. Alla beställningar såväl finare som enklare utföres förstklassigt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 150 92.

Hilma Säflund
STOCKHOLM
TORSGATAN 23 Allm. Tel. 141 08
Lager av **Klädde Damhattar o. Sorgsaker**
Tillverkning av **Konstgjorda Blommor.**

RAGNAR NILSSON
BAGERI OCH KONDITORI
49 Hornsgatan 49.
OBS! Endast 1:sta klass ingredienser. — Alla slags efterrätter. — Kakor och tårter på beställning.
Allm. tel. 188 48.

Mek. Rep.-Verkstad, Velociped- & Glödljusaffär
32 S:t Eriksgatan 32, Allm. Tel. 282 14
Försäljning av: Velocipeder, Lyktor o. Carbid, Glödljus, Lampor för Gas o. Elektr., Ringledn.-material, Batterier o. Ficklampor. Rep. av: Velocipeder, Barnvagnar, Kaminer, Gas- o. Fotogenkök samt Blåslampor, Lås o. Nycklar, Förtenningar, hård- o. tennlödningar, Pålågn. av Diskbord. Uppställning av Glödljus och Lampor, Ringledningar m. m.

Kappor, Promenaddräkter, Klädningar & Barnkläder

förfärdigas. Vålsittande, gott arbete och billiga priser. OBS! Promenaddräkter — efter beställning från 45 kronor. —

Lovisa Lundgren
Fjällgatan 16, vid Katarinavägens ändpunkt
Saltsjöbadsfärja och hiss. Allm. Tel. Söd. 14 11.

Svenska Bokföringsbyrån

Vasagatan 52, 1 tr. Kontorstid 10—2 e. m. Åtager sig förande av lagenliga räkenskaper efter nytt, dubbelt bokf.-system för **handel, industri, hantverk, lanbruk** m. fl. fr. 2 kr. pr mån. **BOKSLUT, REVISIONER** och **deklarationer** utföras raskest till moderata pris. **UPPLÄGGER BOKFÖRNINGAR** för alla branscher efter moderna, arbetsbesparande metoder. **LÄMNA RÅD** i bokföringsarbete.

HEMMETS Vedsägeri & Kolaffär

34 & 36 Krukmakaregatan 34 & 36, Stockholm.
Prima torr Björk-, Al- och Barrved, Antracit, Hus-hålls- och Träkol samt **Koks**, såväl krossad som okrossad, till för dagen gällande priser.
OBS! Himmets verksamhet bedrivs för upprättande av fallna.
Rikstelefon 70 84. Allm. Telefon 30 99.

Hundägare!

Varje vår härjar den s. k. hundsjukan (valpsjukan) och bortrycker många goda jakthundar, vakt- och sällskapshundar från sina ägare. Ett säkert botemedel finnes i Professor »Schönats» Hunddekort, exp. i halvliterflaskor. Pris 2 Kr. pr flaska mot postförskott eller efterkrav.
OBS! Följ noga medföljande bruksanvisning.

A. G. Andersson
Västerlånggatan 68, Stockholm
Allm. tel. 206 68. Riks tel. 144 68.

Använd Renol!
Damer! Hårvatten utan fett. Gör det fetaste hår torrt och smidigt. Bästa medel mot hårfall. Fäster håret efter några behandlingar. Pris per flaska kr. 2:50. Frisör Th. de Woul, Styrmanngatan 2, Stockholm. Allm. 240 84.

Carl Carlsson
AD. NILSSONS EFTR.
Ur- & Chronometermakare, Storgat. 9, Stockholm.
Välsorterat lager av goda ur från de förnämsta schweizerfabrikanter.
Reparationer verkställas noggrant. Allm. Tel. 117 79.

Ericssons Modeaffär
Birger Jarlsgratan 90, hörnet av Odengatan
STOCKHOLM
rekommenderas. Nyinkommet lager. Vålgjort arbete. Sorghattar på lager. Billiga priser. Allm. Tel. 247 24. Gör ett besök. Medlemmar av F. K. P. R. erhålla rabatt.

KONSTTVÄTT.
Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters **Gardiner, kulörta broderier, äkta spealar, klädningar, siden, ylle och chiffon, promenaddräkter, damkappor** m. m., m. m. Allt till billigaste priser. Allm. Telefon Sö. 3 61.
ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

Alla sorters Dam- o. Barnkläder
beställas bäst och billigast
DAM- OCH BARNKONFEKTIONSÄFFAREN
3 Uppsalagatan 3, Stockholm.
Allm. Tel. 183 24.

MÄRKNINGS-ATELIEREN
24 Mästersamuelsgatan 24
STOCKHOLM Allm. Tel. 208 25
Märkning för maskin, Hålsömnad och Stoppping av duktyger samt Fällning emottages. **OBS. Rockmonogram.**
Vålgjort arbete! **Billiga priser!** Ingeborg Lindeberg.

Vårda hy och hår.
MANICURE. Hygienisk ansiktsbehandling. m. vibrationsmassage. Smärtfri borttagning av generande hårväxt. Medicinsk hårbehandling och hårfärgning. Hudrem, hårv., pastor, salvor och puder märkta »Astra». **Fru Ingrid Weywadt, Grevturegatan 27, II.** Allm. tel. Öst. 30 25.

Stockholms Blusbasar
81 A DROTTNINGGATAN
Ständigt lager av: **Damblusar** i alla prislägen. Största sortiment av strandkofter. (Beställningar även efter mått.) Klädningar och dräkter på beställning.
Tyger på lager. Allm. Tel. 148 78.

Elektromek. Verkstaden STAR
(Innehavare **O. Brokvist**)
50 Linnégatan 50 — Sthlmstel. 269 69.
Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobiler och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater av alla slag.

Kosmetol

är nutidens modernaste hårfärgningsmedel, vetenskapligt förklaradt såsom oskadligt; endast en behandling nödvändig; tvättäkta; ger håret ett absolut naturligt utseende. Överraskande resultat i alla nyanser. Pris 1/2 8 kr., 1/2 5 kr. Förs. pr efterkr. **Kemisk Tekniska Fabriken Kronan, Stockholm Ö. D.**

Stockholms Inkasseringbyrå

12 Brunkebergstorg 12
Riks 110 15. Allm. 117 18.

Inkassering fordringar
Juridiska uppdrag
Placering av prima inteckningar
Kommissionsuppdrag
Soliditetsupplysningar, Försäkringar alla slag.

Billiga, bestämda arvoden.

Stockholm. Ivar Haggströms Boktryckeri A. B., 1914